

Aan het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Gulpen-Wittem
Postbus 56
6270 AB Gulpen

Betreft: Advies Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem in zake Beleidsplan Gemeentelijk
Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026

Datum: 23 mei 2022

Geacht College,

De weg die het beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gulpen-Wittem 2022-2026 afgelegd heeft vooraleer de Adviesraad Sociaal Domein in de gelegenheid gesteld werd een gedegen advies te formuleren is ietwat grillig verlopen. Na een eerste gedachtenuitwisseling op 11 april 2022 met beleidsmedewerker mevr. Daphne Smeets en een vertegenwoordiging van de ASD-werkgroep GOAB werd overeengekomen dat de opbrengst van het overleg al of niet verwerkt zou worden in een conceptversie die aan het college ter beoordeling zou worden voorgelegd. Daarna zou het college, zoals te doen gebruikelijk, een formeel advies aanvragen aan de Adviesraad Sociaal Domein. Dit advies en de reactie daarop van het college complementeert vervolgens het dossier GOAB dat aan de gemeenteraad ter besluitvorming wordt aangeboden. Door omstandigheden is verzuimd na de behandeling van het conceptstuk in het college op 25 april 2022 de ASD formeel om advies te vragen, vandaar dat wij nu pas op het Beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026 reageren.

Onze algemene indruk

Het beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gulpen-Wittem 2022-2026 is een gedegen notitie die onder leiding van BCO Onderwijsadvies en -ondersteuning samen met belanghebbende partners tot stand is gekomen. Aldus de inleiding. Verheugend is te constateren dat regionaal naar een eenduidige aanpak gestreefd wordt met een gemeentelijke inkleuring. In het verlengde hiervan is het prijzenswaardig dat gekozen wordt voor regionale monitoring en duidelijk inhoudelijke afspraken hieromtrent. Positief eveneens is de centrale rol van het gemeentelijke Team Jeugd met per school en kinderopvang een professional als contactpersoon, waarbij de aandacht voor preventie ook wat de ASD betreft een van de hefbomen is om succesvol en met resultaat de kinderen die kampen met een onderwijsachterstand vroegtijdig adequaat te ondersteunen.

Nadere observaties en suggesties

Integrale aanpak

Met in ons achterhoofd het Rapport Inspectie Onderwijs 2020, Onderzoek naar Voor- en vroegschoolse Educatie, vastgesteld 6 juli 2020¹, het Beleidsplan: 'Iedereen doet mee!', 2020-2024², het advies van de Adviesraad Sociaal Domein uit 2019³ dat ten aanzien van 'Iedereen doet mee!' gegeven werd, het Kindpakket: Ieder kind kan meedoen!, gepresenteerd 8 juli 2020 en de Lokale Preventieagenda Gulpen-Wittem 2021-2023 maakt het beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026 vanuit het perspectief van de ASD deel uit van een samenhang aan beleid- en uitvoeringsplannen die nauw met elkaar verweven zijn. In die zin maakt het beleidsplan GOAB deel uit van een groter geheel van interventies die moeten leiden tot een integrale preventieve ondersteuning van kinderen, jeugdigen en ouders die op enig moment voor een kortere of langere periode noodzakelijk is.

¹ https://www.onderwijsinspectie.nl/binaries/onderwijsinspectie/documenten/rapporten/2020/08/06/kwaliteit-vve-gulpen-wittem/Onderzoek+vve+gemeente_Gulpen-Wittem.pdf

² <https://api1.ibabs.eu/publicdownload.aspx?site=GulpenWittem&id=95d7a6ef-f77d-4272-a716-59dfea80646d>

³ <https://asd gulpenwittem.nl/publicaties.html?task=download.send&id=5&catid=2&m=0>

Citaat pag. 7: GOAB is een op zichzelf staand beleidsdomein, maar raakt ook andere beleidsthema's, zoals bijvoorbeeld de aansluiting onderwijs-jeugdzorg. Wij zetten ons de komende periode in om de integraliteit van ons beleid en de uitvoering hiervan verder uit te werken en uit te diepen en het GOAB nadrukkelijk een plek te geven binnen het Sociaal Domein.

De zienswijze die bovenstaand verwoord wordt, delen wij in grote mate. Naar de mening van de ASD dient zich hier een mooie kans aan om deze in te breiden en te komen tot een werkelijk geïntegreerde agenda, waarin integraliteit bestaande uit agenda's zoals Trendbreuk Zuid-Limburg, Zorg voor de Jeugd, Jeugdgezondheidszorg, Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid, Lokale Preventie-agenda Gulpen-Wittem, Passend Onderwijs en de Locale Educatieve Agenda gecombineerd worden en er een overzichtelijke integrale doelstelling, cq. ambitie tot stand komt.

Advies: Aanvullend adviseren wij in voorliggend beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid 2022-2026 de beleidssamenhang nadrukkelijker te verwoorden. En te komen tot een integrale agenda op basis van reeds beschikbare agenda's in onderwijs en jeugdzorg.

Visie en ambitie

Citaat pag. 4: Door een systematische samenwerking van alle partners zetten we in op gelijke kansen op een goede schoolloopbaan voor alle kinderen binnen onze gemeente.

Vanuit het ASD-perspectief van integraliteit doemt de vraag op op welke manier zich de initiatieven genoemd in het beleidsplan GOAB 2022-2026 verhouden tot de interventies vanuit het programma Trendbreuk Zuid-Limburg van de Jeugdgezondheidszorg (JGZ) in de eerste jaren van de ontwikkeling (baby, peuter, kleuter).

Advies: Wij adviseren om nader onderzoek te plegen naar de afstemming van de initiatieven zoals vernoemd in het programma Trendbreuk Zuid-Limburg en de VVE-initiatieven (rapport van de Inspectie Onderwijs van 2020).

Citaat pag. 4: Wij zien het als onze taak om het onderwijs hierbij te ondersteunen, maar laten de regie bij het onderwijs. Ons tweede doel van de gemeente met GOAB is derhalve het onderwijs ondersteunen zodat zij onderwijsachterstanden kunnen bestrijden. De gemeente treedt op als regisseur waar het gaat om het realiseren van verbindingen tussen partijen binnen het netwerk rondom kinderen.

Advies: Wij adviseren om de regisseursfunctie van de gemeente concreter te benoemen met namen wat betreft de feitelijke ondersteuning die in deze plaatsvindt.

Monitor

Citaat pag. 5: Maken voor het monitoren van indiceringen, toeleiding en het bereik, kind ontwikkelingen en resultaatafspraken gebruik van een monitor (2-4 jarigen voorschool en 4-6 jarigen vroegschool). Deze wordt in het voorjaar van 2022 uitgerold.

Advies: Wij adviseren in de kwaliteitsmonitor nadrukkelijk diepte-interviews met ouders/verzorgers op te nemen, omdat naar onze mening daar de hefboom ligt voor mogelijke verbeteringen in de VVE-aanpak.

Doorgaande lijn

Citaat pag. 5: Elke peuter wordt warm overgedragen naar de vroegschool. Bij een warme overdracht zijn een pedagogisch medewerker en/of de zorgcoördinator van de kinderopvang, de intern begeleider en/of de leerkracht van groep 1 en de ouder(s)/verzorger(s) aanwezig. In de komende beleidsperiode willen we komen tot een uniform overdrachtsformulier voor alle kinderopvangorganisaties binnen de gemeente. Op het gezamenlijk overdrachtsformulier wordt een invulveld toegevoegd waarop de voorscholen kenbaar maken dat een kind VVE-geïndiceerd is.

De laatste zin in deze overdrachtsweergave, die zorgvuldig en transparant is opgezet, fronsst enigszins onze wenkbrouwen. In de ontwikkelingen rond jeugdzorg/jeugdhulp is het bestrijden van hokjesdenken, stigmatisering en labeling in de ondersteuning bij kinderen en jeugdigen een van de speerpunten (zie Regiovisie

Jeugdhulp Zuid-Limburg 2023). Het gebruik maken van een indicering die in het (school)dossier van kinderen op deze jeugdige leeftijd opgenomen wordt, is daarom ten sterkste af te raden.

Advies: Wij adviseren om af te zien van de opname van een VVE-indicatie in het overdrachtdossier van de voorschool naar de basisschool. De ondersteuningsbehoefte kan zonder het gebruik van etiketten prima verwoord worden, zonder daarbij de kinderen reeds op vroege leeftijd te 'brandmerken'.

Knooppunten

Citaat pag. 6 : De partners werken samen, met ouder(s)/verzorger(s) en/of externen, om kinderen een kansrijke start te geven, waarbij er tevens aandacht is voor de doorgaande pedagogische en educatieve lijn van kinderopvang naar basisschool. Er wordt onderzocht of er voorschoolse knooppunt(en) ingericht kunnen worden om hierbij de doorgaande lijn naar het knooppunt 4-12 jaar te verstevigen.

Vanuit het perspectief van de eerder genoemde integrale aanpak is aandacht voor de pedagogische en educatieve lijn voorwaarde om te komen tot een goede taalverwerving bij jonge kinderen. Een veilig en positief klimaat, een rijke leer-/leefomgeving en betekenisvolle en functionele ondersteuning zijn noodzakelijk om dat te bewerkstelligen. Het een kan niet zonder het ander.

Advies: Wij adviseren de voorschoolse knooppunten met voorrang in te richten, zodat een preventieve aanpak van een brede ontwikkelingsondersteuning werkelijk van de grond komt.

Inclusie

Citaat pag.18 : De gemeente Gulpen-Wittem ontvangt sinds 2019 ook een geormerkt rijksbudget voor gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid. Dit wordt uitbetaald in de vorm van een Specifieke Uitkering (SPUK).

De beleidsdoelstelling van deze uitkering is het voorkomen en bestrijden van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal, het voorkomen van segregatie en het bevorderen van integratie.

In het Beleidsplan: 'Iedereen doet mee!', 2020-2024 is het leidende principe binnen de visie op onderwijs het concept **Inclusie**. De doelstelling ter voorkoming van segregatie en bevordering van integratie sluit hier naadloos op aan. In die zin maakt GOAB zoals eerder reeds aangegeven deel uit van een groter geheel, een bredere ambitie dan alleen de bestrijding van onderwijsachterstanden in de Nederlandse taal.

Advies: Wij adviseren om het leidende principe van inclusie, zoals verwoord in het beleidsplan 'Iedereen doet mee!' 2020-2024 nadrukkelijk te benoemen in het beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026.

Ouderparticipatie

Zover de ASD op basis van dit beleidsplan dat kan vaststellen, zijn ouders niet betrokken geweest bij de totstandkoming van dit plan. Naar ons inzicht zou dat wel op zijn plaats zijn geweest en zeker verrijkende perspectieven hebben opgeleverd. Naar de toekomst toe is het aanbevelenswaardig om de positie van de ouders en hun individuele en collectieve inbreng structureel op te nemen in de beleidsvoering.

Advies: Wij adviseren om de ouderparticipatie en daarmee hun individuele en collectieve inbreng structureel op te nemen in de beleidsvoering.

Financiën

Het GOAB wordt gefinancierd op basis van een geormerkt rijksbudget dat wordt uitbetaald in de vorm van een specifieke uitkering. Daarmee vindt ook vanuit het financieel verantwoordingsprincipe een navenante inhoudelijk beperkte inzet plaats. De integrale aanpak vraagt echter om breder te kijken en op zoek te gaan naar het geheel van budgetten dat in samenhang met een grotere hefboomwerking ingezet kan worden, zonder dat daarbij de financiële verantwoording problemen oplevert.

Advies: Wij adviseren om in uitvoering het geormerkte financiële kader los te laten en inspanningen te verrichten om te komen tot het verbinden van budgetten en deze door te sluizen naar de financiering van een

integrale lokale ontwikkelagenda, waarbij het nastreven van inclusie in de volle breedte uitgangspunt van het daarbij horende uitvoeringsprogramma is.

Overzicht van onze advisering

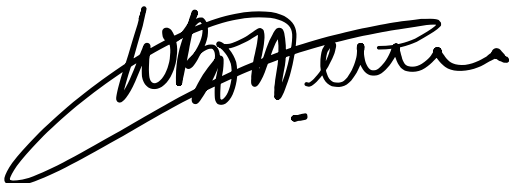
- ❖ *Advies: Aanvullend adviseren wij in voorliggend beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid 2022-2026 de beleidssamenhang nadrukkelijker te verwoorden. En te komen tot een integrale agenda op basis van reeds beschikbare agenda's in onderwijs en jeugdzorg.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om nader onderzoek te plegen naar de afstemming van de initiatieven zoals vermeld in het programma Trendbreuk Zuid-Limburg en de VVE-initiatieven (rapport van de Inspectie Onderwijs van 2020).*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om de regisseursfunctie van de gemeente concreter te benoemen met namen wat betreft de feitelijke ondersteuning die in deze plaatsvindt.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren in de kwaliteitsmonitor nadrukkelijk diepte-interviews met ouders/verzorgers op te nemen, omdat naar onze mening daar de hefboom ligt voor mogelijke verbeteringen in de VVE-aanpak.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om af te zien van de opname van een VVE-indicatie in het overdrachtdossier van de voorschool naar de basisschool. De ondersteuningsbehoefte kan zonder het gebruik van etiketten prima verwoord worden, zonder daarbij de kinderen reeds op vroege leeftijd te 'brandmerken'.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren de voorschoolse knooppunten met voorrang in te richten, zodat een preventieve aanpak van een brede ontwikkelingsondersteuning werkelijk van de grond komt.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om het leidende principe van inclusie, zoals verwoord in het beleidsplan 'Iedereen doet mee!' 2020-2024 nadrukkelijk te benoemen in het beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om de ouderparticipatie en daarmee hun individuele en collectieve inbreng structureel op te nemen in de beleidsvoering.*
- ❖ *Advies: Wij adviseren om in uitvoering het geormerkte financiële kader los te laten en inspanningen te verrichten om te komen tot het verbinden van budgetten en deze door te sluizen naar de financiering van een integrale lokale ontwikkelagenda, waarbij het nastreven van inclusie in de volle breedte uitgangspunt van het daarbij horende uitvoeringsprogramma is.*

Wij hopen dat we met dit advies een constructieve bijdrage leveren aan de totstandkoming van de finale versie van het Beleidsplan Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid Gemeente Gulpen-Wittem 2022-2026. Graag ontvangen we een schriftelijke terugkoppeling betreffende de wijze waarop onze adviezen in dezen daarop van invloed zijn.

In afwachting van uw reactie verblijven wij,

Met vriendelijke groet,

Adviesraad Sociaal Domein Gulpen-Wittem.

Wiel Botterweck, voorzitter

Marina Theeuwen, secretaris a.i.

